

SELETUSKIRI
maeluministri määruse “Maaeluministri 3. veebruari 2017. a määruse nr 14
“Põllumajandusettevõtja tulemuslikkuse parandamise investeeringutoetus” muutmise”
eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Maaeluministri määrust muudetakse Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse (edaspidi *ELÜPS*) § 67 lõike 2 alusel. Maaeluministri määrus kehtestatakse “Eesti maaelu arengukava 2014–2020” (edaspidi *MAK*) tegevuse liigi 4.1 “Investeeringud põllumajandusettevõtete tulemuslikkuse parandamiseks” (edaspidi *meede 4.1*) rakendamiseks.

Maaeluministri 3. veebruari 2017. a määruse nr 14 “Põllumajandusettevõtja tulemuslikkuse parandamise investeeringutoetus” (edaspidi *kehtiv määrus*) muutmise määrusega (edaspidi *määrus*) pikendatakse nende toetuse saajate, kellele määrati toetus meetme 4.1 esimese kolme taotlusvooru raames, toetuse abil investeeringute tegemise ja investeeringuobjekti kasutusele võtmise tähtaega. Kui seni pidid nimetatud toetuse saajad viima tegevuse ellu ja võtma investeeringuobjekti sihtotstarbeliselt kasutusse üldjuhul kahe aasta jooksul arvates Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Ameti (edaspidi *PRIA*) poolt taotluse rahuldamise otsuse tegemisest, siis edaspidi on seda võimalik teha kolme aasta jooksul arvates *PRIA* poolt taotluse rahuldamise otsuse tegemisest.

Määruse eelnõu ja seletuskirja koostas Maaeluministeeriumi maaelu arengu osakonna maaettevõtlike büroo peaspetsialist Harry Pässe (625 6527, harry.passa@agri.ee). Juriidilise ekspertiisi määruse eelnõule tegid Maaeluministeeriumi õigusosakonna nõunik Marion Saarna (625 6539, marion.saarna@agri.ee) ja sama osakonna nõunik Jaana Lepik (625 6202, jaana.lepik@agri.ee). Keeleliselt toimetab eelnõu Maaeluministeeriumi õigusosakonna peaspetsialist Leeni Kohal (625 6165, leeni.kohal@agri.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Määrus koosneb ühest punktist.

Meetme 4.1 raames on toimunud kokku neli taotlusvooru, millest kolm toimusid 2015. aastal. Neljas taotlusvoor toimus 2017. aasta märtsis. Esimesed kolm taotlusvooru toimusid enne 11. veebruari 2017 kehtinud põllumajandusministri 9. veebruari 2015. a määruse nr 15 “Põllumajandusettevõtete tulemuslikkuse parandamise investeeringutoetuse andmise ja kasutamise tingimused ning kord” (edaspidi *põllumajandusministri määrus nr 15*) alusel. Neljas taotlusvoor toimus kehtiva määruse alusel. Käesoleva määrusega tehtavat muudatust rakendatakse vaid nende taotlejate suhtes, kelle kohta on põllumajandusministri määruse nr 15 alusel tehtud taotluse rahuldamise otsus meetme 4.1 esimese kolme taotlusvooru jooksul, mille raames esitatud taotlused on rahuldatud enne 11. veebruari 2017. a. Määrus ei rakendu meetme 4.1 raames toimunud neljanda taotlusvooru raames toetuse saajatele ega ka tulevikus toimuvate taotlusvoorude raames toetuse taotlejatele.

Määrusega nähakse ette, et nende toetuse saajate puhul, kelle taotlus on rahuldatud enne 11. veebruari 2017. aastal, on investeringu tegemise, investeringu tegemist tõendavate dokumentide esitamise ja investeringuobjekti sihtotstarbelise kasutusele võtmise tähtjaks üldjuhul kolm aastat arvates PRIA poolt taotluse rahuldamise otsusest tegemisest. Seni oli nimetatud aeg üldjuhul kaks aastat arvates PRIA poolt taotluse rahuldamise otsuse tegemisest. Erandiks oli kehtiva määruse alusel ja on seda ka käesoleva määruse alusel olukord, kui investeringuobjekt ostetakse liisingulepingu alusel. Kui investeringuobjekt ostetakse liisingulepingu alusel, siis tuleb endiselt tegevus ellu viia ja sellekohased kuludokumentid PRIA-le esitada viie aasta jooksul arvates PRIA poolt taotluse rahuldamise otsuse tegemisest. Kui investeringuobjekt ostetakse liisingulepingu alusel, siis muutub vaid investeringuobjekti sihtotstarbeliselt kasutusele võtmiseks ettenähtud maksimaalne aeg – investeringuobjekt tuleb sihtotstarbeliselt kasutusse võtta kolme aasta jooksul arvates PRIA poolt taotluse rahuldamise otsuse tegemisest.

Järgnev tabel 1 kirjeldab investeringu tegemise tähtaja muutust.

Tabel 1. Kehtiva määruse ja muudatuse võrdlus

Taotlusvoor	Kehtiva määruse alusel		Pärast muudatust	
	Liisingulepingu alusel ellu viidava tegevuse korral	Muu tegevuse korral	Liisingulepingu alusel ellu viidava tegevuse korral	Muu tegevuse korral
Sihtotstarbeliselt kasutusele võtmise maksimaalne aeg (aastat)	2	2	3	3
Tegevuse elluviimise maksimaalne aeg (aastat)	5	2	5	3
Kuludokumentide esitamise maksimaalne aeg (aastat)	5	2	5	3

Kõiki tabelis 1 toodud arvnäitajaid arvestatakse alates PRIA poolt taotluse rahuldamise otsuse tegemisest.

Meetme 4.1 esimese kolme taotlusvooru raames investeringuobjekti sihtotstarbeliselt kasutusele võtmiseks ettenähtud tähtaeg ning selle muutus on toodud tabelis 2.

Tabel 2. Investeringuobjekti hiliseim võimalik sihtotstarbeliselt kasutusele võtmise tähtaeg ja selle muutus

Taotlusvoor	Kehtiva määruse alusel	Pärast muudatust
I	4.09.2017	4.09.2018
II	1.12.2017	1.12.2018
III	22.04.2018	22.04.2019

Algandmed: PRIA

Tabelis 2 on toodud investeringuobjekti sihtotstarbeliselt kasutusele võtmiseks ettenähtud tähtaeg, kuna tegevuse elluviimise ja kuludokumentide esitamise tähtajad on liisingulepingu alusel elluviidavate tegevuste puhul erinevad. Tabelis on märgitud kuupäevad, millal saabub esimeste toetuse saajate puhul asjaomane tähtaeg. Kuna nimetatud tähtpäev sõltub PRIA poolt tehtud taotluse rahuldamise otsuse tegemise kuupäevast, siis võib see toetuse saajate puhul erineda.

Toetuse saajatel, kellele tehakse väljamakseid kolmandal aastal arvates PRIA poolt taotluse rahuldamise otsuse tegemisest, algab ka investeeringuobjekti sihipärase kasutamise periood hiljem. Investeeringuobjekti sihipärase kasutamise periood kestab kolm aastat arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest, kui taotleja on komisjoni soovitusel (EL) nr 361/2003, mis käsitleb mikroettevõtete ning väikese ja keskmise suurusega ettevõtete määratlust (ELT L 124, 20.05.2003, lk 36–41), lisas nimetatud tingimustele vastav mikro-, väikese või keskmise suurusega ettevõtja (edaspidi *VKE*), ning viis aastat, kui taotleja ei ole *VKE*.

Muutmisvajaduse põhjus

Tabelis 3 on toodud investeeringute elluviimine taotlusvoorude kaupa.

Tabel 3. Meetme 4.1 raames investeeringute elluviimine taotlusvoorude kaupa

Taotlus-voor	Rahuldatud taotluste arv	Nende taotluste arv, mille kohta on tehtud väljamakseid	Nende taotluste osakaal, mille kohta on tehtud väljamakseid, kõigis rahuldatud taotlustes (%)	Määratud toetus (€)	Väljamakstud toetus (€)	Väljamakstud toetuse osakaal määratud toetuses (%)
I	386	308	80%	45 390 057	21 510 777	47%
II	33	24	73%	4 187 582	2 235 724	53%
III	198	114	58%	23 683 057	5 048 230	21%

Algandmed: PRIA (5.04.2017)

Tabelist 3 nähtub, et I taotlusvooru raames on viis kuud enne tegevuse elluviimiseks ettenähtud tähtsaja saabumist välja makstud vaid umbes pool määratud toetusest. Valdkondade kaupa on kõige vähem tegevusi ellu viinud ettevõtjad, kes on põhilise müügitulu saanud piimatootmisest. 30. märtsi 2017 seisuga olid peamiselt piimatootmise tegevusalal tegutsenud ettevõtjad neile määratud 13,8 miljoni euro suurusest toetussummast ära kasutatud 2,9 miljonit eurot ehk vaid 21%. Piimatootmisega tegelevate ettevõtjate puhul tuleb arvestada, et 2015. aasta sügisel – ajal, kui toetuse määramise otsused tehti – oli piima kokkuostuhind Statistikaameti andmetel viimase viie aasta üks madalamaid (keskmiselt 237 eurot/tonn). Piimahinna taastumine toimus aeglaselt, saavutades 2017. aasta alguseks taseme 326 eurot/tonn. Sealiha tootmisega tegelevate ettevõtjate investeerimist on alates 2015. aasta suvest mõjutanud sigade Aafrika katku levik. Arvestades, et enamus I taotlusvooru toetuse saajatest (80%) on investeeringu tegemisega juba alustanud (taotluse kohta on vähemalt üks väljamakse tehtud), siis nähtub, et enamik ettevõtjaid peavad plaanitud investeeringu tegemist endiselt vajalikuks. Eeltoodust tulenevalt on pikendatud investeeringu tegemise aega, kuna:

- 2015. ja 2016. aastal oli osadel põllumajanduse tegevusala ettevõtjatel erakorralised majandusolud (madal piimahind, sigade Aafrika katku levik), mis ei soosinud pikaajaliste investeeringute tegemist;
- senine investeeringute tegemise statistika annab alust järeldada, et tegevuste elluviimata jätmise ei ole üldjuhul tingitud toetuse saaja tahtest sõltuvatest asjaoludest.

Investeeringute tegemise tähtaega pikendati kõigil toetuse saajatel, mitte ainult kindla tegevusala ettevõtjatel, et tagada tegevusalade kaupa ettevõtjatele võrdsed võimalused. Tähtaega pikendati esimese kolme taotlusvooru jooksul toetuse taotlejate puhul, sest tõenäoliselt mõjutasid erakorralised majandusolud kõiki samal aastal toimunud taotlusvoorude raames toetuse saajaid.

Investeeringute maksimaalne elluviimise aeg Euroopa Liidu asjakohases õigusloomes

Kõige hilisem tähtajaline piirang investeeringu abikõlblike kulude katmiseks tuleneb Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320–469), artikli 65 lõikest 2, mille kohaselt on kulud Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest toetuse saamiseks kõlblikud juhul, kui need on tekkinud toetuse saajal ja need on tasutud ajavahemikus alates programmi komisjonile esitamise kuupäevast või 1. jaanuarist 2014 – olenevalt sellest, kumb kuupäev on varasem – kuni 31. detsembrini 2023. Nimetatud piirang tuleneb asjaolust, et abikõlblikud on vaid programmiperioodil tehtud kulud. Määruse alusel pikendatud tähtaeg ei ole nimetatud sättega vastuolus.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu väljatöötamisel võeti aluseks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1305/2013 Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1698/2005 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 487–548), Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320–469), ning komisjoni delegeeritud määrus (EL) nr 640/2014, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 1306/2013 ühtse haldus- ja kontrollisüsteemi osas, otsetoetuste, maaelu arengu toetuse ja nõuetele vastavuse süsteemiga seoses kohaldatavatest maksetest keeldumise ja nende tühistamise tingimuste osas ning kõnealuste toetuste ja süsteemiga seotud halduskaristuste osas (ELT L 181, 20.06.2014, lk 48–73).

Eelnõus nimetatud Euroopa Liidu õigusaktidega saab tutvuda internetis Euroopa Liidu õigusaktide andmebaasis aadressil <http://europa.eu.int/eur-lex>.

4. Määruse mõjud

Määrus ei too kaasa mõjusid keskkonnale ega regionaalarengule, samuti ei ole määruisel sotsiaalseid mõjusid. Määruse mõju avaldub vaid neile meetme 4.1 raames toetuse saajatele, kes ei ole toetuse abil oma investeeringut veel teinud, kuid soovivad seda teha. Kokku on esimese kolme vooru raames rahuldatud 617 taotlust. Muudatus annab nimetatud taotlejatele paindlikumad võimalused kavandatud tegevuste elluviimiseks. Eeltoodust tulenevalt on muudatusel toetuse saajatele positiivne mõju.

Muudatusega pikeneb järelevalveperiood nende ettevõtjate puhul, kes viivad oma tegevust ellu kolmandal aastal arvates PRIA poolt taotluse rahuldamise otsuse tegemisest, mis tähendab muudatust rakendusasutusele ehk PRIA-le, kuna toetuse saajatega seotud tegevusi tuleb kavandada pikemale ajale. Kuna tegevuste hilisem elluviimine on toetuse saajale võimalus, mitte kohustus, ning kõik toetuse saajad on algselt kavandanud oma tegevuse elluviimise kahe aasta jooksul, siis võib eeldada, et tegevuse hilisema elluviimise võimalust kasutab tõenäoliselt alla poole toetuse saajatest ning sellega seoses ei ole ka muudatusega kaasnev halduskoormuse kasv PRIA-le märkimisväärne. Muudatusega ei kaasne toetuse saajale ebasoovitavaid mõjusid, kuna investeringute teostamise tähtaja pikendamine võimaldab toetuse saajatel, kes ei ole investeringut veel ellu viinud, lõpetada kavandatav investering.

Muudatus aitab kaasa EAFRD-i toetusraha ja Eesti kaasfinantseeringuna antava toetusraharaaha eesmärgipärasele, otstarbekamale ja täielikule kasutamisele. Taotlusvoorude raames kasutamata jäävaid vahendeid kasutatakse eelisjärjekorras sama meetme raames tulevikus toimuvate taotlusvoorude eelarve planeerimisel.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Põllumajandusettevõtjate investeringutoetust rahastatakse 85% ulatuses EAFRD-st ning 15% ulatuses Eesti riigi riigieelarvest. Arengukava meetme 4.1 kogueelarve on 145 miljonit eurot, millest Euroopa Liidu osa on 85% (123,25 miljonit eurot) ja Eesti riigi kaasfinantseering 15% (21,75 miljonit eurot). Kokku on meetme 4.1 raames toimunud neli taotlusvoorut, mille jooksul on määratud kokku 73,3 miljonit eurot toetust (50,5% kogu eelarvest).

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitati kooskõlastamiseks Majandus- ja Kommunikatsiooniministriumile, Keskkonnaministriumile ja Rahandusministriumile õigusaktide eelnõude elektroonilise kooskõlastamise infosüsteemi EIS kaudu ning arvamuse esitamiseks „Eesti maaelu arengukava 2014–2020“ seirekomisjoni liikmetele. Eelnõu koostati koostöös PRIA-ga.

Majandus- ja Kommunikatsiooniministrium, Keskkonnaministrium ja Rahandusministrium ei ole Vabariigi Valitsuse 13. jaanuari 2011. a määruse nr 10 „Vabariigi Valitsuse reglement“ § 7 lõike 4 kohaselt ettenähtud tähtjaks EISi kandnud kirja eelnõu kooskõlastamise või eelnõuga põhjendatult kooskõlastamata jätmise kohta ning ei ole taotlenud tähtaja pikendamist ega teatanud sellest ning seetõttu loetakse eelnõu kooskõlastatuks.

(allkirjastatud digitaalselt)

Illar Lemetti

Kantsler